

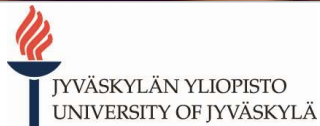
Matkalla kohti liikunnan yhdenvertaisuutta

19.9.2023

Petteri Muukkonen, HY

YLLI-hanke & YLLI 2.0 -hanke

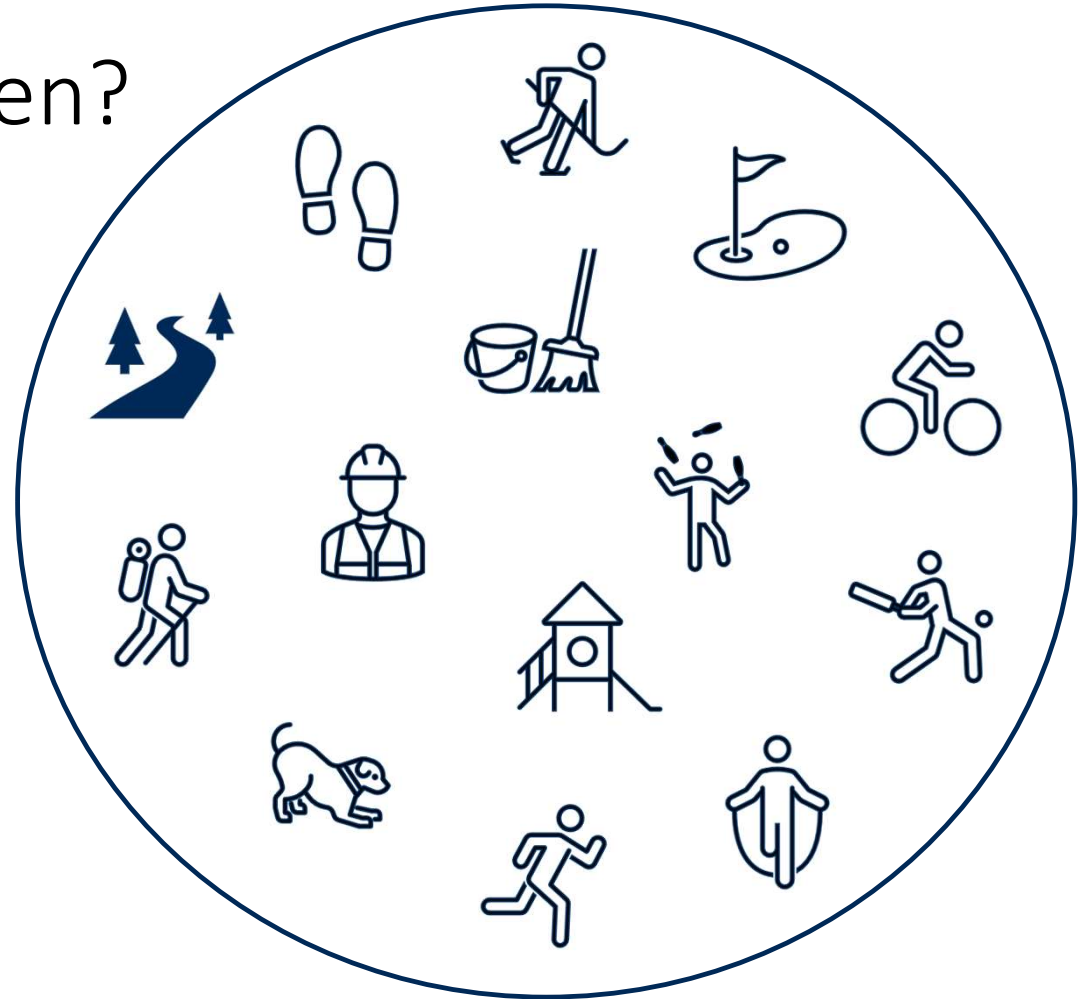
HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

<https://blogs.helsinki.fi/yhdenvertainen-liikunnallinen-lahio/>

Liikunta vs. liikkuminen?

- Liikkuminen voi olla eri lajien harrastamista urheilu- tai kuntoilumielessä, mutta se voi tarkoittaa myös mitä tahansa fyysistä aktiivisuutta, kuten lihasvoimin tehtyjä asiointimatkoja, ulkoilua, kotiaskareita, leikkimistä, työntekoa jne.

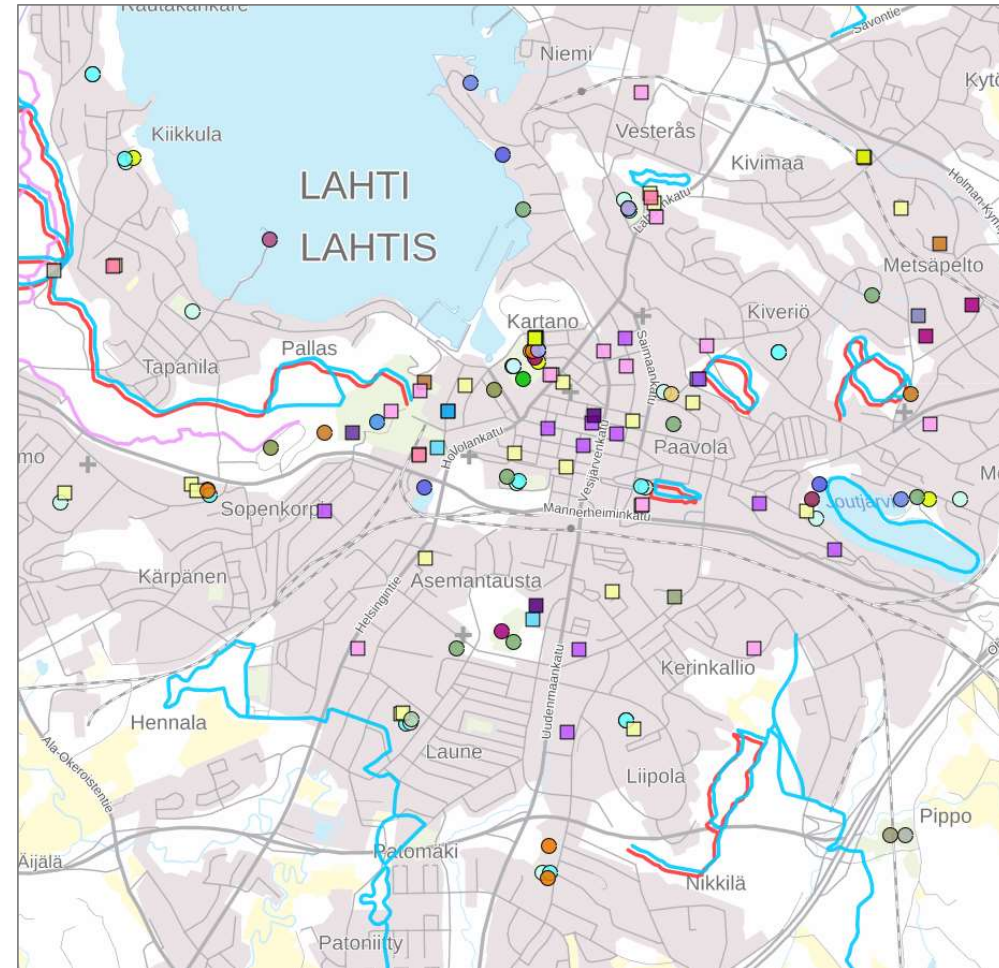
Liikkumismahdollisuuksien yhdenvertaisuus?

KUVA: Robert Wood Johnson Foundation

Liikuntapaikkojen määrä ja sijainti ei riitä ratkaisuksi

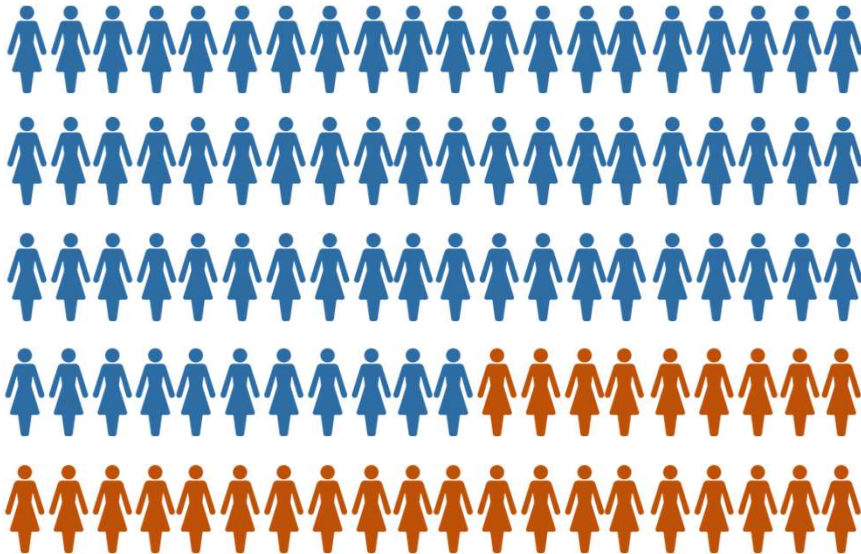
- Asukkailla (yksilöillä) on erilaisia esteitä miksi eivät harrasta liikunta tai liiku
- Perinteinen liikuntapolitiikka
 - Liikuntatoimi ei yksin pysty vastaamaan haasteeseen liikuntapaikkarakentamisella

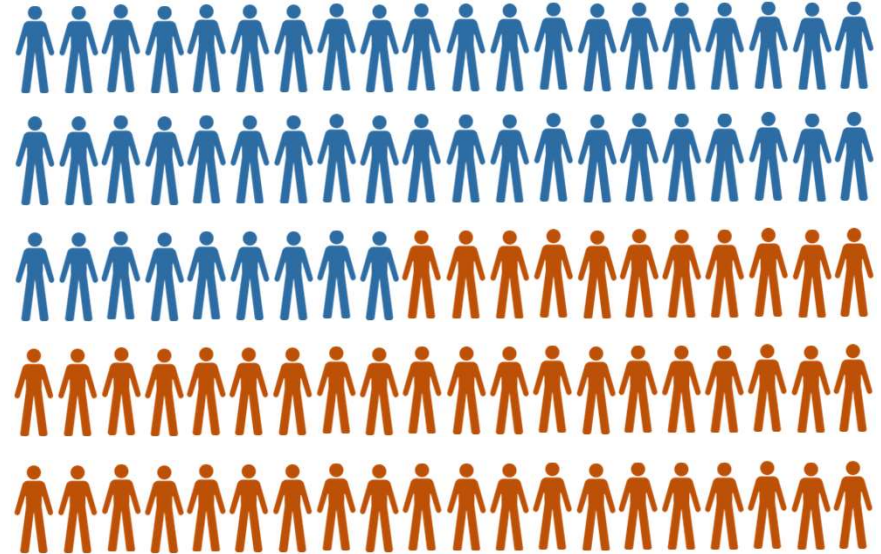
Taustan merkitys eri esteiden yleisyyteen, esimerkkejä:

Ajanpuute estää tai vähentää useammin miesten kuin naisten liikkumista.

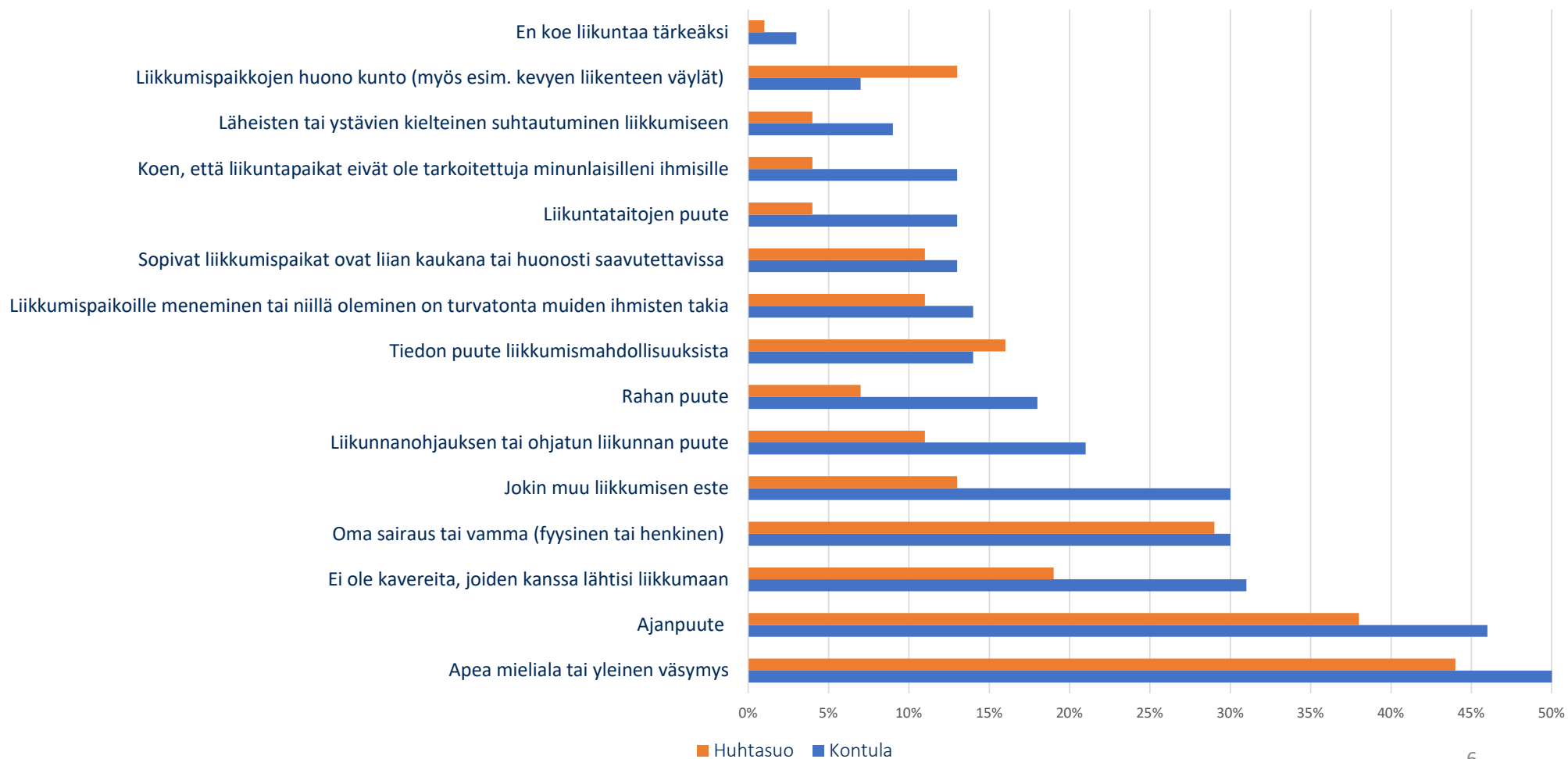
29 %

49 %

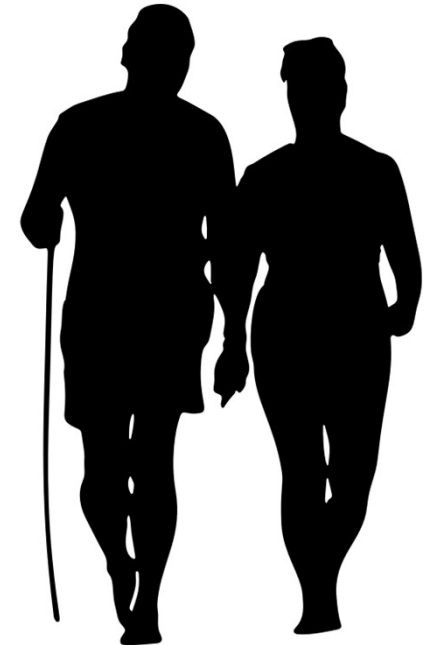

Liikkumista estävät tai vähentävät tekijät, Huhtasuo ja Kontula(% vastaajista)

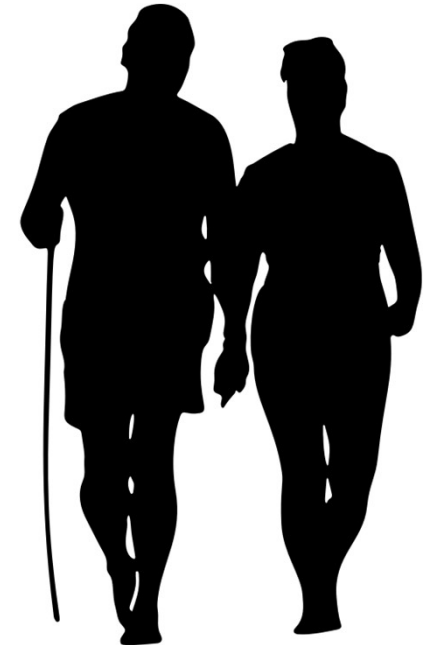
Liikkumisen koetut esteet

- Lähiöiden asukkaat, joilla useampia esteitä liikkumiselle
 - Ruuhkavuosi-ikäiset
 - Yksinhuoltajat
 - Pienituloiset
 - Äidinkieli muu kuin suomi/ruotsi

Liikkumisen koetut esteet

- Yksilöön liittyvät liikkumisen esteet nousi esille seuraavilla ryhmillä:
 - Eläkelaiset, pienituloiset, äidinkieli suomi/ruotsi tai fyysisesti inaktiiviset
- Nämä esteet:
 - Taitojen puute
 - Terveysaasteet
 - Apeus/väsymys
 - Liikuntapaikan ei koeta olevan tarkoitettu itsensä kaltaiselle ihmiselle

Liikkumisen koetut esteet

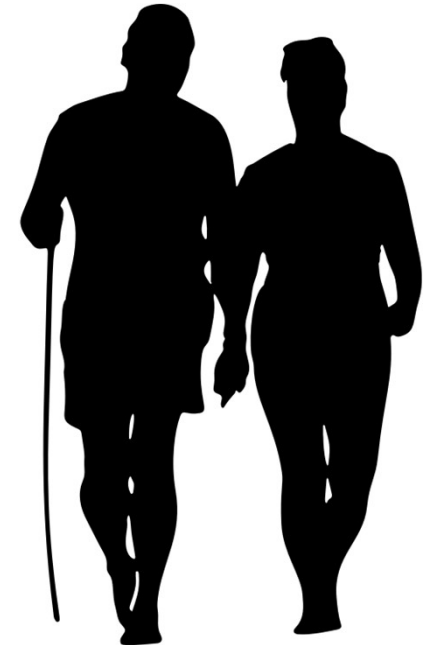
- Ympäristöön liittyvät liikkumisen esteet nousi esille seuraavilla ryhmillä:
 - Työssäkäyvät, opiskelijat, kotitalouden bruttotulot yli 2000 €/kk, muu kuin suomi/ruotsi äidinkielenä tai fyysisesti aktiiviset
- Nämä **esteet**:
 - Liikuntapaikkojen kunto
 - Turvallisuus
 - Läheisten asenteet
 - Tiedon saatavuus
 - mm. kieli, tietotekniset taidot, viestintä

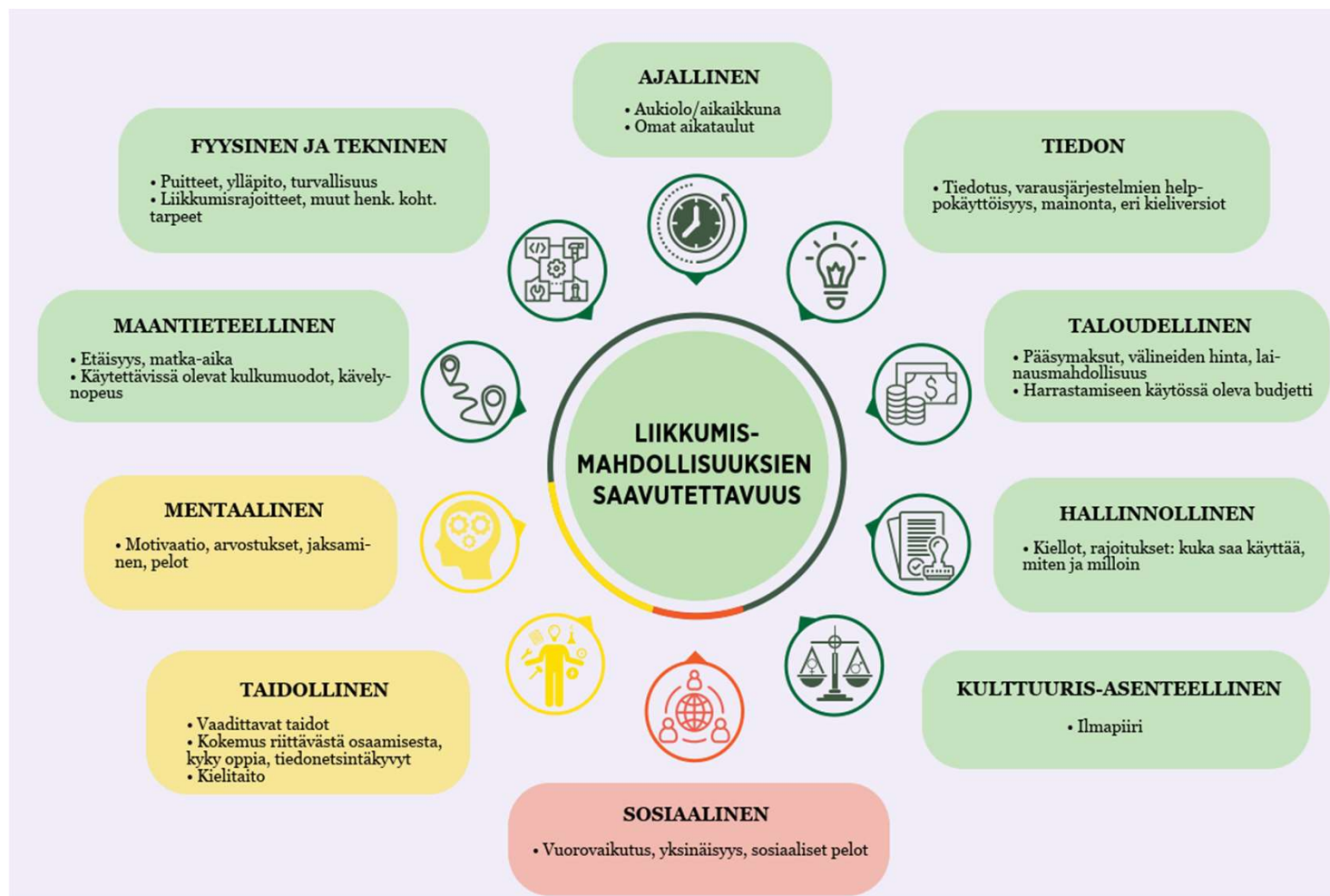
Liikkumisen koetut esteet

"Eniten iäkkäiden liikkumista tämän perusteella edistäisi heidän hyvinvointinsa edistäminen tavalla tai toisella henkilöön käyvin tai osallisuutta lisäävin interventioin – ei niinkään liikkumiseen liittyvien fasiliteettien kehittämisen."

Virmasalo, Pyykönen & Muukkonen
(19.11.2021), <https://blogs.helsinki.fi/yhdenvertainen-liikunnallinen-lahio/2021/11/19/ikaantuvien-lahioasukkaiden-liikkuminen-ja-sen-edistaminen/>

Liikunnan saavutettavuuden ulottuvuudet

Liikuntapaikkojen ja -palveluiden saavutettavuuden ulottuvuudet

- Liikuntapaikkojen ja -palveluiden saavutettavuuden ulottuvuudet:
 - Hyvä vastaanotto yhteistyökaupungeissa
 - Koettu silmiä avaaviksi
 - Osa huomioidaan jo nyt suunnittelussa
 - Osa on tiedostettu, mutta hankalasti mitattavia
 - Tarjotaan uusi lähestymistapa liikuntapaikkasuunnitteluun
 - Saavutettavuuskoulutukset ja -työpajat kaupungeille

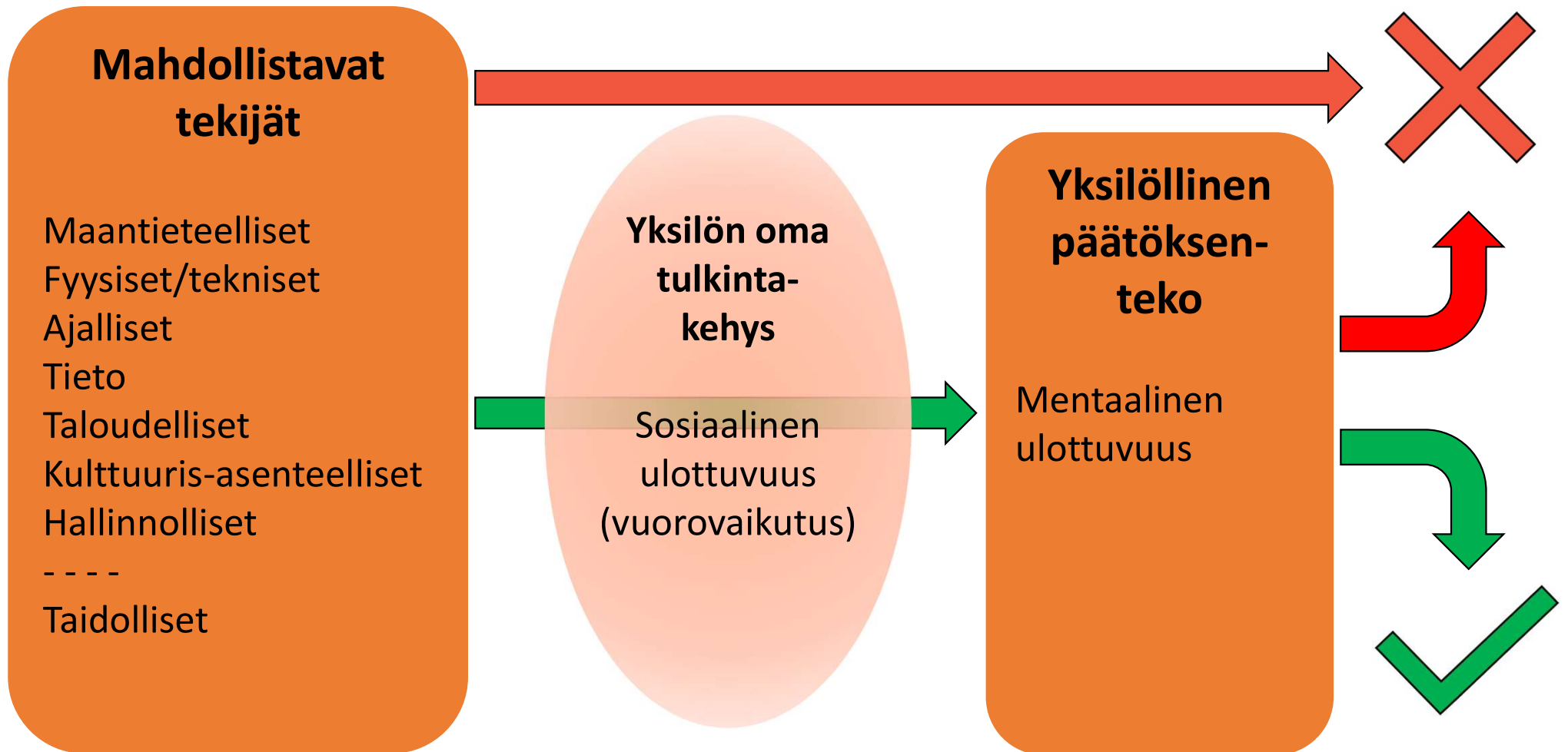
Suunnittelussa huomioidut saavutettavuuden ulottuvuudet

Suunnittelussa tiedostetut, mutta hankalasti mitattavat saavutettavuuden ulottuvuudet

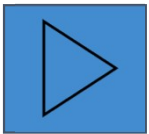
Fyysisen aktiivisuuden saavutettavuus prosessina

Yhteiskehittämisen esimerkki

- YLLI-hankkeen tutkijat (JyU, HY)
- Jyväskylän kaupunki
- Helsingin kaupunki

Liikkumisen yhdenvertaisuutta tukevan tiedolla johtamisen edistäminen YLLI-hankkeessa

Lähtötilanne

Haasteita

Toimenpiteitä

Huomioita

Tutkimusalusta
Tutkimusongelma
Hiljainen tieto
Realismi

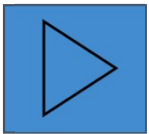

Teoreettinen tarkastelu
Ulkopuolinen näkökulma
Aikaresurssi

Vahva tahtotila kehittämiseen: peruspeli kuntoon

Liikuntapalvelut yhä enemmän “Tuottajasta vaikuttajaksi” → Moniammatillinen yhteistyö

Liikkumisen yhdenvertaisuutta tukevan tiedolla johtamisen edistäminen YLLI-hankkeessa

Lähtötilanne

Haasteita

Toimenpiteitä

Huomioita

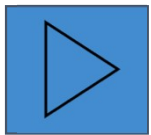
Käsitteiden määrittely?

Olellaisen datan ja informaation laatu, tunnistaminen ja hyödyntäminen?

Aikaresurssit?

Muutosvastarinta?

Liikkumisen yhdenvertaisuutta tukevan tiedolla johtamisen edistäminen YLLI-hankkeessa

Lähtötilanne

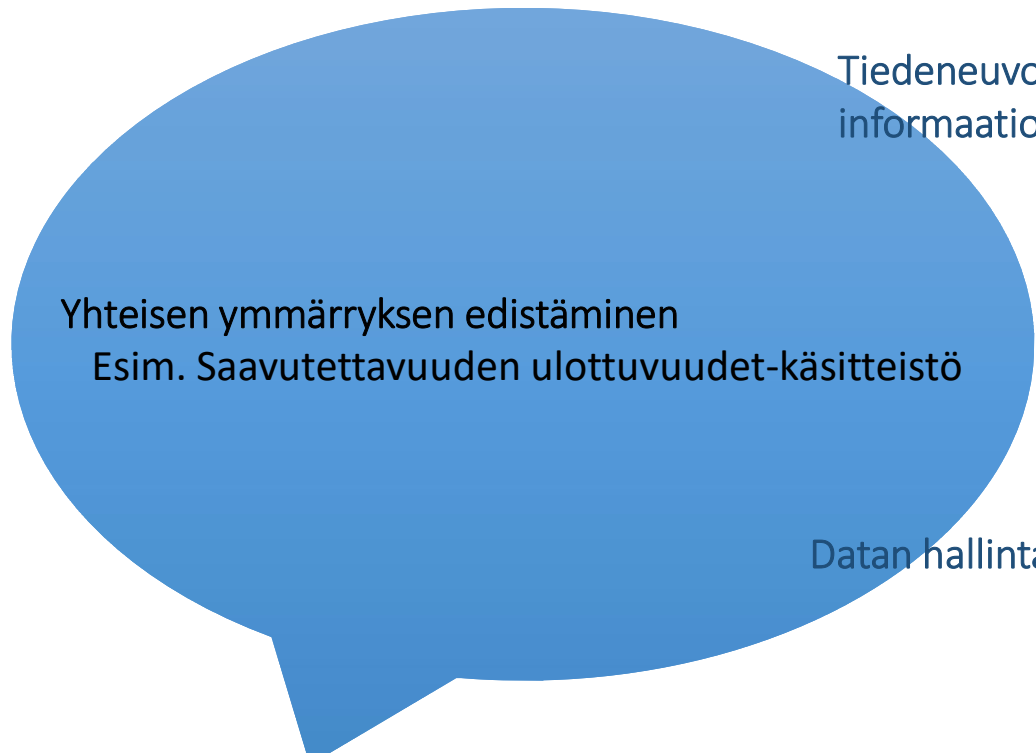
Haasteita

Toimenpiteitä

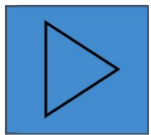
Huomioita

Tiedeneuvonta,
informaatio-ohjaus

Datan hallinta

Liikkumisen yhdenvertaisuutta tukevan tiedolla johtamisen edistäminen YLLI-hankkeessa

Lähtötilanne

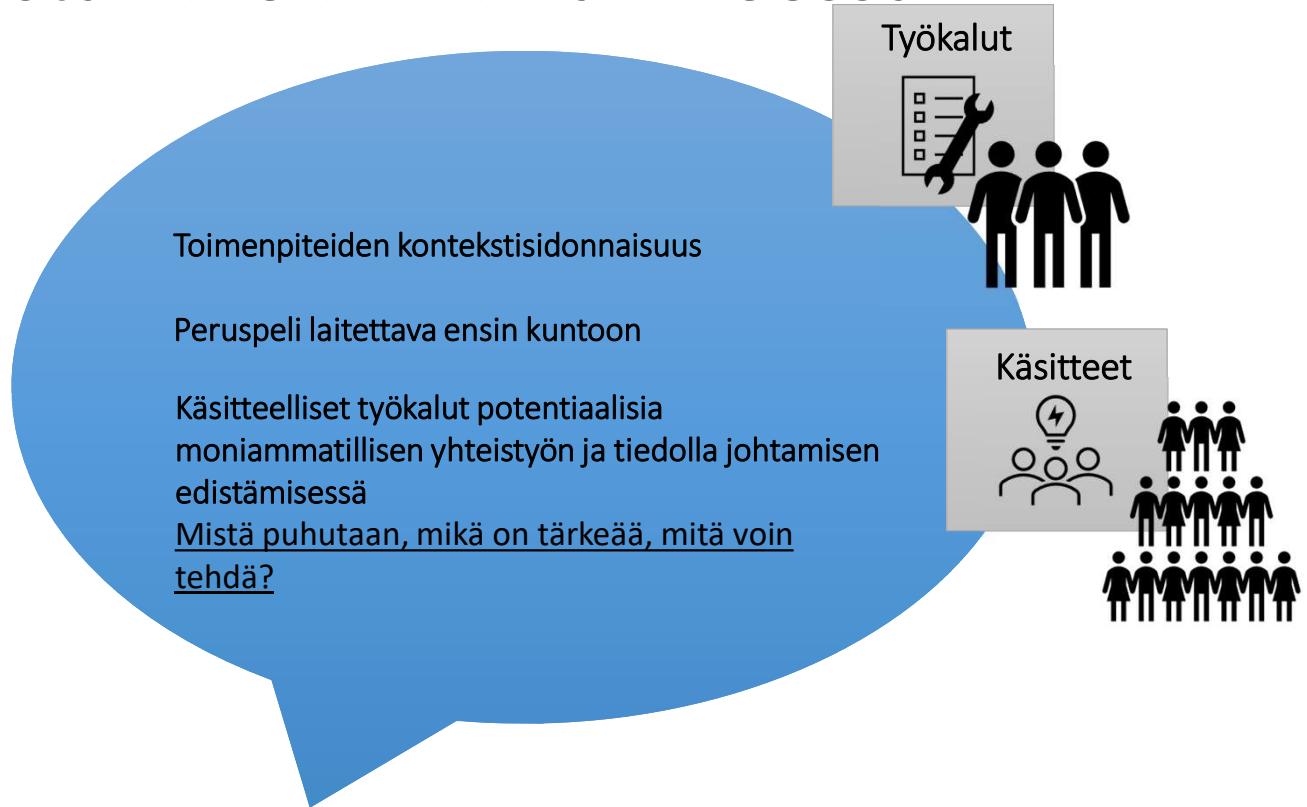
Haasteita

Toimenpiteitä

Huomioita

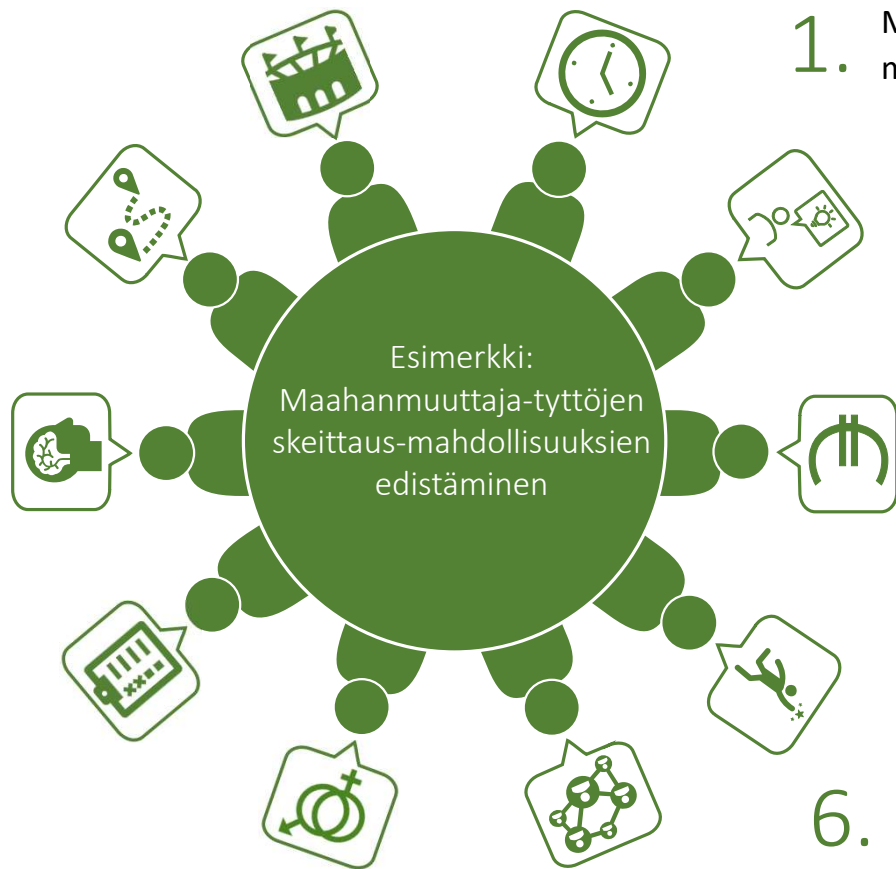

Kuinka ottaa käyttöön omalla alueella?

1. Kulttuurillinen, ihmisryhmän näkökulma (kuten maahanmuuttajatyttöjen skeittaus)
 - a. Kunnassa/Työyhteisössä päätetään edistää maahanmuuttajatyttöjen skeittausmahdollisuuksia.
 - b. Kunnassa/Työyhteisössä päätetään lisätä yksinhuoltajien mahdollisuuksia lisätä arkiaktiivisuutta arjessaan.
 - c. Kunnalle/Työyhteisölle annetaan tehtäväksi edistää työikäisten kävelyä ja pyöräilyä alueellaan.
2. Paikkaan sidottu, maantieteellinen case
 - a. Kunnassa/Työyhteisössä päätetään edistää liikumista syrjäseuduilla ja lähiöissä. Miten eri ulottuvuudet korostuvat asuinpaikasta riippuen? Kaupungissa, kylässä, kaupunkien tai kylien lähiseuduilla vs. keskustassa vs. Maaseudulla.
 - b. Kunnassa suunnitellaan uuden palloiluhallin ja sen ympäristön toiminnallisuuden suunnittelua. Keitä tulee huomioida ja missä vaiheessa suunnittelua, kun tarkastellaan asiaa saavutettavuuden ulottuvuuksien näkökulmasta. Eri käyttäjäryhmät? (esim. satunnainen potkija vs. ammattiuurheilija)
 - c. Kunnassa/työyhteisössä päätetään edistää yleisesti lähiliikuntapaikkojen ja kuntosalien käyttöä. Minkälaisia paikkaan sidottuja esteitä eri käyttäjäryhmät kokevat? Minkälaisia ratkaisuja näihin voisi kehittää?
3. Poikkihallinnollinen case esimerkki.
 - a. Kunnassa/työyhteisössä laaditaan uusi tai päivitetään olemassa oleva yhdenvertaisuus-suunnitelma, liikumisohjelma tai vastaava toimintaa ohjaava dokumentti.
 - b. Kunnassa/työyhteisössä päätetään arvioida palvelutuotannon vaikutuksia kuntalaisten liikuntakäyttämiseen.
 - c. Kunnassa/työyhteisössä päätetään lisätä yhdenvertaisuusnäkökohtiin liittyvää henkilöstökoulutusta.

Mitkä liikkumisen harrastamiseen liittyvät esteet on syytä ottaa huomioon oman alueen jossakin tilanteessa?

1. Mitkä saavutettavuuden ulottuvuudet ovat merkityksellisiä/merkityksettömiä kyseisen tapauksen kannalta?
2. Millaiset toimenpiteet soveltuvat esteiden poistamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen?
3. Minkä tahojen olisi perusteltua osallistua keskusteluihin, joissa suunnitellaan vaikuttavia toimenpiteitä?
4. Millaisiin liikkumisen esteisiin on vaikea löytää ratkaisua?
5. Auttaako Saavutettavuuden ulottuvuudet -käsitteistö syventämään ymmärrystä poikkihallinnollisen ja -sektoriaalisen yhteistyön merkityksistä? (Entä arvioimaan omaa työtä?)
6. ... jos auttaa, niin miten yhteistyötä olisi järkevä organisoida ja kehittää?

Kiitos!

- YLLI 2.0
 - OKM:n rahoittama liikunnan kehityshanke tulosten jalkauttamiseen
 - → liisa.vanttinen@helsinki.fi
 - → petteri.muukkonen@helsinki.fi
 - Googleta "YLLI-hanke"
 - <https://blogs.helsinki.fi/yhdenvertainen-liikunnallinen-lahio/>
- Esitelmä lähde:
 - Loppuraporttimme:
 - Muukkonen ym. (2022) Matkalla kohti liikunnan yhdenvertaisuutta – työkaluja monialaiseen liikuntasuunnitteluun

